

„Kést ne ajándékozz! Elvágja a barátságot.” (Régi babona.)

Mr O: Zsül később került a Karra, mint én, jóval. Ifjúkora kalandos. 1957-ben,

36 Doboss Gyula

ZSÜL ÉS

A MATRÓZBICSKA*

a forradalom leverése után életveszélyes, lőtt sebekkel vitték át a nyugati határon egy vöröskezes autóban. Ha a komcsik nem minősítik vissza mentőssé a híres

sebészprofesszort, Anker doktort, máshogy alakult volna a disszidens gyerek élete. Vagy sehogy. Anker a rosszul felszerelt mentőben megoperálta. Életben maradt, kint doktorált, megnősült, elvált, hazajött. Egyébként majdnem egyidősek voltunk, de keresve se lehetett volna találni két olyan különböző embert, mint ő meg én. Lassan azért elfogadtam, sőt, *legbensőbb baráti körömhöz* tartozott egy idő után. Kontúrozatlan értelmiségi. Ez a kifejezés nem akar sértő lenni, negatív sem, de valahogy érzékeltetni kívánám, hogy ő egyszerre sok mindenki és sok mindenféle. Többen emiatt nem szerették, mások, különösen a nők, azt hiszem, éppen ezt érezték meg benne, és ezért voltak náluk sikerei. Alkalmazkodott. Semmiképpen sem mondanám kaméleonnak, jellemhibát sem lobbanthatnék a szemére. Készséges, talán ez a helyes kifejezés, egész alkatában. Valamit mindig adott abból, amit vártak tőle. Miközben legbelül, azt hiszem, őrzött egy gyémántmagot, egy sérthetetlen, kemény, csak reá jellemző lényegét. Érzékeny, meg-megriadó, néha könnyelmű, de szívós, elmélyült munkára is képes, jó fellépésű, közben szorongó, igazi entellektüel. Más kérdés, hogy ő szerette magát bálnavadásznak képzelni. Szerintem ma is örülne, ha valaki fölismerné benne Ned Landet, a szigonyost.

A körúton egy finomacél-üzlet kirakata előtt szigonyos mivoltában bámészkodott egyszer és megpillantott egy böhöm matrózkést. Nézegette, be is ment az üzletbe, elkérte, kipróbálta, forgatta. Harmincöt centis, vörösnyelű, keményen nyíló-csukódó, tökéletesen polírozott pengéjű bicska. Nyilván megragadta gyerekes képzeletét az eszköz, de valamiért mégsem vette meg, talán nem volt nála elég pénz, vagy drágállotta, bár értékéhez képest nem került sokba – ahogy maga is magyarázta nekem.

A Szabó Magda-esten, az Angelikában mellettem ült. Korábban már mesélt egy rejtélyes nőről, valami Nelliről, aki rengeteg jó tulajdonsággal bírt, de hát – ahogy én képzelem – maga volt a fikció. Ekkoriban a tanszék, mit tanszék, az egyetem legcsinosabb oktatója, a nagy rendező, Kürthy leánya volt. Ez a fiatalasszony valahonnan betétovázott az estre. Megpróbálom leírni. Színes, tarkabarka ruha van rajta, fodros, lengő, harangozó

bőszoknyás darab, izmos derekánál szorosan rásimul, mellkivágása, dekol-tázsa kifogástalan. A csajnak most kis csutka haja van, szemei hatalmasan kifestve, szája vérvörös, bőre sápadt, járása különleges. Nem úgy mint a ma-nökeneké. Megvolt benne az a lábcsapkodó erőteljes vonulás, hatá-rozottság, de hiányzott a mozdulatból a csípőtologató ringatózás, 37 amit külön tanítanak a profiknak. Azt mondanám, inkább úgy ment, mint egy katona a díszszemlén. De hát ennek a katonának tökéletesen formás lábai voltak a magas sarkú cipőben és a rakott szoknya úgy hullámzott a csípője körül, mint egy búzatábla. Á, Nelli – mondta ekkor Zsül. Szóval, Anelli. Aki amúgy Ági. Így lett később Ani vagy Anelli. Láttam, hogy ebben a pilla-natban valami eldőlt. Ahogy a kishölgy megtorpant az asztalunknál, rö-vidlátón összehúzta a szemét, fejét hátravetette, mosolygott mintegy önmagának és mély torokhangon közölte velünk, hogy odaül. A mi szem-ünkben a nagy író nő rég nem volt már főszereplője az estének.

Pár nap múlva Zsül meséli a maga egyszerre diszkrét és meg-hökkentően nyílt modorában:

- Anellivel minden perc izgalmas. Egy erőszakos gyerek. A hatos megállójába beszélünk meg randevút, a budai hídfőnél, de legna-gyobb sajnálatomra késtem. Mikor megpillantott, kivált a buszra vá-rakozók tömegéből, futott három vagy négy lépést felém, az arca jelezte hangulatát. Gondolom, ideges volt, elkeseredett és dühös, hogy nem jövök. Már épp kezdhetett emiatt pityeregni, hogy mérgé-ben vagy szomorúságában, arról feltételezéseim sincsenek. De ez a három-négy perccel korábban síró szem most telve volt gyerekes örömmel. Megtorpant, bizonyára úgy gondolta, hogy nem ildomos vagy méltó hozzá, hogy itt rohángáljon, megállt és kisterpeszben szétcsapott térdei közé hajolt mind a két kezével, és ebben a furcsa tartásban nézett föl rám, nem mondhatok mást, könnyes szemmel, de boldogan.

A további része ennek a buszmegálló-i jelenetnek már nem annyira ér-dekes, dacosan, dühösen felelősségre vont, hogy miért késtem, és ez a bol-dogság, amit akkor sugárzott, amikor meglátott, csak egy jó félóra múltán bujkált megint az arckifejezésén, midőn lesétáltunk a kocsimhoz, beültünk és gurultunk kifelé a Duna-parton barátomhoz, a „doktorhoz”. Azt találta ki a DrT, hogy engedjem csak el magam, aludjak kint nála, és másnap menjünk együtt fel Zebegénybe.

Szegény Anellinek persze nem tetszett, hogy egyedül kell visszamen-nie a városba, kikísértük egy taxihoz és nagy bocsánatkérések közepette megígértem neki, hogy másnap reggel várom a HÉV-nél és ő is velünk utazik. Ez a nő mindenben türelmetlen volt. Nagyon tudott örülni, könnyen elkese-redett és képtelen volt rugalmasan alkalmazkodni bármiféle program vagy

terv megváltozásához, hacsak nem az ő szeszélye diktálta ezeket a változásokat. Azt mondta, korán kel, és semmi kedve a tűző napot autóban tölteni és elvacakolni a szabadidejét, úgy hogy reggel kilenckor várjam a hídnál, átvonjon a busszal és már indulhatunk is Zebibe. Na, ezzel a kilenc órával
38 volt a baj. Baráttal elég sokat iszogattunk, beszélgettünk sok mindenről, Mándy jelentőségéről, aki előbb volt újregényes, mint a franciák, Duras meg Robbe-Grillet, előbb volt minimalista mint a hírhedt amerikai Ellis vagy Carver, és úgy általában lelkesen dumáltunk arról, hogy mennyire nem tudta senki kivonni magát a hatása alól a kortárs magyar irodalomban. De szóba jött a párizsi *Magyar Műhelyesek* érdemdús tevékenysége, kontra kicsinyes civakodása és szarokodása. A feleségek fárasztó akadékoskodása, amellyel nem értik meg az alkotó ember igényét vagy felfordult életét, melyben éjszaka dolgozik és nappal alszik. Meg a fene tudja mi mindenről csevegszünk, Anelliről is, persze.

Lényeg, hogy pattogó női hangra riadtam másnap tíz óra körül. Rögön tudtam, hogy baj van. Nelli várt kilenckor, nem voltam a megbeszélthelyen, taxival idevágtatott, DrTr felesége beengedte, és most kardcsörtetve, szép hosszú tűsarokcipős lábát a padlóhoz csapkodva dördült befelé. Kiugrottam az ágyból, egy korsóba vizet eresztettem a csapról, beleittam és amikor belépett a szikrázó szemű, dühödő kis fúria, zavaromban, kínomban felnyújtottam a korsót és biztattam, hogy igyon, nyugodjon meg. Megragadta a korsó fülét és a fejemhez vágta az egészet, vízzel, mindenestül. Dr a másik ágyon ült, pizsamában, gubancos szakállal, a szemüvegét készült fölvenni, azt törölgette és furcsa, mekegő, de nem oly vidám nevetéssel konstata az eseményeket. Nem mondanám simának az utazásunkat sem. Mire elindultunk volna, Ágika fenekén a fehér vászonszoknya pirosan átvérzett. Menstruálni kezdett, amit nem vett időben észre és megtörtént ez a látványos kellemetlenség. Nem részletezem, Dr feleségének segítségével a szoknyát úgy-ahogy kimosta, kölcsön bugyit nem volt hajlandó fölvenni, a kimosott véreset azonmód vízesen becsavarta egy törölközőbe és a táskájába gyúrta.

Amiért az egész történetet elmondom, az egyetlen látvány, amely egyszerre volt röhögtető, zavarba ejtő és szívet melengető. Utóbbi azért, mert úgy éreztem, hogy most kerültünk igazán közel egymáshoz és nagyszerű, hogy én ilyesmit megtehetek egy nővel, mármint hogy fogtam a bugyiját, és kilógattam az autó lehúzott ablakán, ahogy tekeregtünk az erdős szerpentin felé, és a szél lobogtatta, csapkodta a kis fehérneműt, és mögöttünk vagy tíz autóban szórakoztak bizonyára nagyon jól az utasok. Nelli elpirult, elsápadt, majd elégedett mosollyal elhelyezkedett, hátravetette a fejét, mint aki úgy dönt, hősként viseli a sors kikerülhetetlen csapásait.

Az öreg Kürthyről tanulmányt lehetne írni, igaz, írtak is róla, nem egyet, te is... Én most a karakterről beszélek, nem az alkotó emberről.

Elöttem van, ahogy a díjátadáson a sikeres film készítőivel együtt ő is meghajol a színpadon. Mint egy snájdig katonatiszt, aki megkéri a grófnőtől a leánya kezét. Cipőit összeszorítva, vigyázz állásban, fekete szmokingban, és a fejét erős határozottsággal leszegi és fölcsapja. Ez volt a meghajlás.

Egy monstrum volt ez az ember. Mint egy hatalmas szekrény, széles vállú, de már elhízóban. Egyszer láttam a kilencedik emeleti ablakból, ahogy kikanyarodik a sarkon és enyhe csoszogással egy nő nyomában üget. Hogy valóban utána vagy sem, azt persze, nem tudtam meg, mert a nő is, meg ő is a következő sarkon befordultak.

Nem volt problémamentes egy közös fellépésünk. Fogalmam sincs, hogy tudta-e, hogy viszonyom van a lányával. Mindenesetre nekem kellett egy alkalommal egy közönségtalálkozón moderátorkodnom vele. Előtte vázoltuk, hogy nagyjából miről dumáljunk. Halkan és egyenletesen beszélt, valahogy finoman, de mégis inkább ijesztően mint megnyugtatóan. Legalábbis nekem így tűnt. Megnyertem a bizalmát, amikor megjegyeztem, hogy egy időben voltak a Ludovikán apámmal. Kérdezte, hogy tudok-e én erről valamit, tudakolta, hogy szerintem mi az a Zrínyi-fohász és hogy hallottam-e arról, hogy mi mindent tanultak ők ott, a nyelvektől a filmesztétikán keresztül a mérnöki ismeretekig vagy a teológiáig.

Tulajdonképpen vizsgáztatott, és én igyekeztem jó minősítést szerezni. Mindezzel együtt viszonyunkban volt és maradt valami me-revség. A közönségtalálkozó jól sikerült, utána egy kollegáját és engem meghívott az akkor divatosnak számító Berlin Étterembe. Idétlen voltam, kissé zavarban, és most is ég a bőr a pofámon helytelen viselkedésem miatt. Máig sem tudom, persze, hogyan kellett volna igazán kifogástalanul megoldanom a helyzetet. Arról van szó, hogy meginvitált egy sörre, kávéra, rendben is volt, csak hogy nekem rá kellett gyűjtanom. Forgolódtam, szerencsétlenkedtem, ő odaintette a pincért és kért egy doboz cigarettát, megkérdezte tőlem, milyen márkájú legyen, én kivágtam, hogy Marlboro, ami ekkoriban a drágábbak közé tartozott. Elvettem a pincértől a cigarettát, gyufát, rágyújtottam, nem is ezzel volt a baj, bár ezzel is, mert megjegyezte a Mester, hogy ő nem hogy nem dohányzik, de mindig is utálta a cigarettafüstöt. Még csak engedélyt sem kértem a pöfékelésre, később magogtam valamit, hogy akkor elnyomom vagy ilyesmi. Hanem amikor a fizetésre került a sor, Kürthy némi szemöldökfelvonás kíséretében a számlára pillantva a cigarettám árát is rendezte. Meg sem kérdeztem tőle, hogy kifizethetem-e. Nem szeretem ezt a kifejezést, de erre most nincs jobb szó, duplán paraszt módon viselkedtem. Így alakult tehát nem felhőtlen kapcsolatom az apával.

Gondolhatni, hogyan éreztem magam, mikor azon reggelek egyikén, amikor Anelli lakásában ébredtünk, csengettek, én gatyában keresgéltem a

ruhadarabjaimat és hallottam, ahogy a lány ajtót nyit, beengedi az apját, a konyhában idegesen beszélgetnek, szinte láttam magam előtt, ahogy az öreg nyomult volna befelé a szobába, de a lánya elállta az útját. A vér megfagyott az ereimben. A jelenet után, mikor ismét magunkra maradtunk, pár
40 percnyi bémult rémület múltán Ági kétségbeesetten leroskadt a kar-
székbe, és zokogásban tört ki, hisztérikusan rázkódott a válla. Meg-
ijedtem, nem tudtam, hogyan nyugtassam meg.

Ez a válófélben lévő, gyermekes asszony rettegett az apjától. Próbál-
tam hetykén magyarázni, hogy ez az ő lakása, joga van a magánéletéhez, és
egyéb közhelyek, de én is éreztem valami olyasmit, hogy ez a jelenet valóban
borzalmas volt mindhárom szereplő számára, és magamat okoltam, kínos lel-
kiismeretfurdalást éreztem. Ez persze nem akadályozott meg abban, hogy
még aznap este megint csak jó piásan rávegyem Ágit, hogy hívjuk meg ven-
dégsgébe DrTr-t és a barátnőjét. Amilyen szigorú elbánásban volt része ennek
a nőnek, mikor már felnőttként visszakerült az apjához, olyan vadul próbált
most már kitörni a korábban kialakított kalodából. Szabadság helyett szab-
adosságra vágyott, így élte meg felmelegített és rapszodikus kapcsolatunkat
is, és ilyesféle daccal vállalkozott arra, hogy csapunk egy bulit négyesben és
már ő javasolta, hogy majd aludjanak is ott, hiszen van elég hely a nagy Duna-
parti lakásban.

Mr O: Összefoglalom: Ani és Zsül elhatározták, hogy meghívják vendégsgébe
Zsül barátját és annak a nőjét: DrTr Csongort és Tündét. Katasztrófális volt
az ötlet, a megvalósulás még katasztrófálisabb. Csongor büdös szivart szí-
vott, amit ugyanúgy hívtak, mint őt, és a szivarozások szüneteiben folyama-
tosan cigarettázott. Tünde csak ivott, esetenként kis kátyót vett magához.
Mindezek nélkül is, finoman szólva, elvarázsolt lény volt ez a lány, motyogva
beszélt, mintegy csak saját magának, idétlenül járt, mint egy gólya. Ugyan-
akkor különleges szépség volt, ferde vágású mandulaszemekkel, hosszú, ola-
josan csillogó fekete hajjal, minden férfira hatással volt. Titkos kapcsolata
Csongorral már évek óta tartott, a titokról, persze, sokan tudtak. Ez a két
ember igen jól kijött egymással. Nem tudom pontosan, hogy milyen szerződés
vagy hallgatólagos megállapodás alapján, talán a rejtély nyitja annyi volt,
hogy elfogadták a status quo-t. Minden esetre Csongor öngyilkos életmódja
önmagában véve is ijesztő volt, Tündével kettesben pedig végzetes párosnak
látszottak. Egy vigvamban, ahol a sátor közepén ég a tűz, melynek füstje a
tetőnyíláson bűzösen gomolyog kifelé, jól ellettek volna, de Ani laboratóri-
umi tisztaságú, precízen rendben tartott, ízlésesen berendezett és féltve
vigyázott polgári lakásában nem elefántok voltak ők a közmondásos porce-
lánboltban, hanem orrszarvúak egy vitrinben. És Zsül is képes volt örülsé-
gekre. Így beszélt erről:

Nos, én tudtam, hogy nehéz este és éjszaka vár ránk, ezért igyekeztem némi itallal nyugtatni magam, és Anibabába is töltöttem a wiskit, hogy jobban elviselje a reá váró sorscsapásokat. Tudod milyen... Egyébként születésnapomra kaptam tőle egy matróbicskát. Hogy találta ki...? (Itt so-molyogva rám nézett. Mr O)

41

Na, szóval megérkeztek, Csongornál elmaradhatatlan koszos válltáskája, súlyosan lehúzta a tartalma, tudtam, hogy nem holmi váltás ruha, hanem a tartalék pia ez a súly. Tündénél egy másfél méteres erdeife-nyő-ág volt. Abból a szempontból, hogy közeledett a karácsony, nem indo-kolatlanul, de egyébként mi a fenét lehet kezdeni egy karvastagságnyi fával egy lakásban? No, mindegy, ő biztos kedves ötletnek tartotta, de a gyanakvó, kölcsönös bemutatkozások, erőltetett mosolygások már érzékeltették a veszedelmet.

Ani, bizonyára mert be volt már csípve, azt mondhatnám, hogy feltalálta magát, de maradjunk annál, hogy hihetetlen dolgot művelt, ami passzolt ebbe a hangulatba, ebbe a társaságba. Előkerített egy kalapácsot, egy nagy szöget és a hatalmas ágat felszögezte a gyö-nyörű, lakkos, kazettás, négy méter magas, hófehér szárnyas ajtóra, mely a két szobát nyitotta egybe. Csongor elismerően mosolygott, Tünde egyik pompás hosszú lábáról a másikra áldogálva nevetgélt, mintegy igazolva látta, hogy milyen remek ötlet volt ideszállítani a természetnek ezt a darabját. Ani kitűnően főzött, sütött, gyorsan, tisztán és nagyszerű eredménnyel készítette az ételeket. Csinos fekete ruha volt rajta, nála természetes módon magas sarkú cipő, csak az ágyban tette le. A ruha alsó felét három sávban lehetett le- illetve föl-cipzárazni és mindegyikbe hatalmas felirat volt beleszöve: Emergency. Karéjonként lecipzárazva a szoknyáról a csíkokat, végül egy parányi miniruha lett a hosszát tekintve eredetileg jámbor, de föliratára néz-vést vészjósló öltözetből. Erre a ruhára kapott fel egy tarka kötényt, és hatalmas azbeszt kesztyűvel nyitogatta a süttőt, ahol egy nagy madár pirult és illatozott.

Különféle italok voltak, ezeket gátlás nélkül védelte az egész társaság, Ani egyszerre mindig nagyon keveset, de azért már jól látható eredménnyel. Az egész lakásban gomolygott a bűdös szivarfüst. Egy nagy hamutartó tele volt csikkel és elnyomott, szétszakadt szivarvégekkel, egy részük kidőlt a po-litúrozott asztalra, ahonnan dűnnyögve söprögette össze a tenyerével Tünde, hogy visszaszórja a hamutartóba, amely minduntalan újra ledobta magáról a fölösleges részt. Mikor észrevettem, természetesen kiűrtettem a tálát, kicsit ingerülten megmutattam Tündének, hogy ezt ő is megteheti.

Közben elkészült a vacsora, szellőztettünk, de ez a tiszta lakás a brokátfüggönnyel, a kárpitozott ülőbútorokkal bizonyára hosszú időre

megemlegette a brutális látogatást. Nem is tudom, hogy nem vettük észre magunkat, Csongor meg én.

42 A nőknél nem csodálkozom. Ők függetlenül attól, hogy tegnap mi volt a meggyőződésük vagy alapjában véve milyen a természetük, ideig-óráig teljességgel képesek megváltozni, őszintén teszik azt, amiről azt gondolják, hogy elvárja tőlük a férfi, akiért aktuálisan lelkesednek. Mindezzel együtt szégyelltem magam ezért a baromságért, és ki nem mondva óriási tiszteletet éreztem Ani hősiességéért, ahogy elviseli mindezt, ami meredeken ellenkezett alkatával, szokásaival, ízlésével. A történet kései folytatásáról most nem beszélek, a lakásban sokáig bűdös volt.

A rossz döntéseket hozó emberek örök büntetése csapott le rám, második lelkiismeretfurdalás gyötört, hogy elfogadom az áldozatot, kihasználom ezt a teremtést és nem becsülöm meg a különleges szerencsét, hogy amúgy sok mindenben hasonlítunk. Megegyezik az ízlésünk, származásunk, politikai nézetünk és még rendkívüli módon tetszik is nekem, mint nő. Csak. De. És ez a „csak, de” vezetett majd oda, hogy végül addig éltem vissza remek helyzettemmel, addig feszítettem azt a bizonyos húrt, míg Ani sírva panaszkolt egyszer nekem, de inkább a Jóistennek és a világnak, hogy ő mindent megtesz és én nem szeretem eléggé, látja, hogy ki érdekel igazán engem. Nos, ebben Ani éppen tévedett. De az igaz, hogy egy idő után megint megszakadt a kapcsolatunk, mert megtaláltam, no, nem az igazit, hanem azt, aki mindenben más volt, mint amit én megszoktam, jónak tartottam, elvártam, kibírtam volna. És ő, Anelli is visszatért a férjéhez.

A megtorlás minden gonoszságomért, amit nővel szemben valaha elkövettem, Ráhel személyében költözött be az életembe. Persze, a rövid jó időszakok olyanok voltak, mint minden jó időszak, mondaná Tolsztoj, de a rosszak... Hogy is értettük volna meg egymást, én „svéd” vagyok, Ráhel gyökértelen „brazil”. A brazil nő villanó szemmel, ordítva kést ragad és a férfire támad a vélt igazáért, előadja mindazt a rémséget, amit egy dühöngő vagy elkeseredett fúria föl tud vonultatni. Panaszkodik, jajong, földhöz veri magát, verekszik, és legfőképpen alpári módon káromkodva, szitkozódva sértegeti a férfit, annak családját, felmenőit és ez a szitkozódás a legrémissztóbb átkozódásba csap át. Nem is lehet egy ilyen nővel mit tenni, mint visszaugatni, földre lökni, megtaposni, összetörni testét és lelkét.

Ez a kölcsönösség. Az egyenjogúság. Nem, öregem? A sportszerűség jegyében érvényesülő koncepció: hogy ha velem nagyon borzalmas valaki, akkor ezt valamelyest visszaadom. És ez már meghaladhatja, amit az átlag svéd szerint a lovagiasság, a sok képmutató szerint meg a „politikai korrektség” megenged. A különbség az összecsapásokban megmutatkozott persze, de még inkább ezeknek a dolgoknak az értékelésében. A kéthetente, hetente ismétlődő, egy-három napig tartó borzalmak idején én minden egyes

alkalommal századszor is elgondoltam a szakítás végérvényességét, és átéltem az ezzel járó veszteség érzését, a fájdalmat. Konkrétan megterveztem a szétköltözést, odáig, hogy az utcán fölírtam a bútorszállító autó telefonszámát, egyszóval számoltam a végső visszavonhatatlannal, azzal, hogy megint hiábavalóságokkal töltöttem el éveket az életemből, hogy ke- 43
lepcében vagyok és ebből a kelepcéből csak úgy lehet kitörni, ha nagyon súlyos sebeket adok és kapok.

A brazil szörnnyeteg sehogy nem gondolkodott. Igaz, hogy napokig tündetőleg nem szólt hozzám. Számomra ez valóban a legnagyobb büntetések közé tartozik. Én beszédben éltem és beszéd által. Ha ezt elveszik tőlem, az rosszabb, mint ha kést vágnának a hátamba. Tudta ezt, nyilvánvaló, de hajlama is volt arra, hogy ha megbántottnak érezte magát, nem szólt a másikhoz, mert nem vett róla tudomást. A saját bajával volt elfoglalva, a saját sérelmével. De nem úgy mint én, ő nem gyöttrődött szakításon, végső dolgokon. Meg volt sértve, de esze ágában sem volt végleg elmenni, elköltözni.

Néha beledobálta a rongyait egy táskába és föltűnően, hogy a szomszédok is mindent jól megértsenek, hatalmas ajtócsapkodásokkal elrohant. Ezt kedvelte, jó megoldásnak tartotta. Még jobbnak, ha rikácsolva, mint egy szörny, a saját lakásom ajtaja elé kidobálta a holmijaimat és az egész ház nagy gyönyörűségére ott ordítozott, hogy takarodjak, tűnjek el, ilyen-olyan-amolyan vagyok.

Ezek a dél-amerikaiak, legalább is az Európába szabadult elfajzott egyedeik tudnak a maguk módján ragaszkodni a férfihoz, a rokonokhoz, a barátokhoz, és sajátos módon, nagyon szeretik a gyerekeiket. De nem felelősséggel. A világ ellenében szeretik a gyerekeket, tehát a gyerek kimehet az utcára, de ha egy autó fékezve áll meg előtte, mert a purdé kirohant az úttestre, akkor meglincselik az autóst. A gyerek egy óra múlva ugyanúgy kirohanhat megint az úttestre. Ezzel nem törődnek. Beleeshet a gödörbe, a rozsdás ekevasak közé, a forró sütőhöz nyomhatja a tenyerét, ezzel bajt ránthat szegény kis lény magára, a brazil nő nem figyel oda. Csak ha már megvan a baleset! És akkor bűnbakot keres, ez sosem ő, legfeljebb az átkozott férfi, aki most sincs otthon, mert kurvázik. De inkább *a rohadt külvilág*, amely rosszul csinálja meg a sütőket, nem viszi el az ő udvaráról a rozsdás vasakat, nem temeti be a gödröket, szóval nem vigyáz a gyerekére.

Mit kezdhet ezzel a mentalitással egy svéd? Aki a rohanó kicsi előtt messziről látja a követ, amiben meg fog botlani, tudja, hogy nem fog jól letámaszkodni, és a beleveri a földre a száját, az fölreped és vérzik, tehát mielőtt elindul meg kell ölelni, hogy ne tudjon továbbszaladni és még korábban arrébb kell tenni az útjából a követ. Ez a fajta előrelátás és gondoskodás ismeretlen a könnyes szemmel gyermekét szorongató Ráhel-félékben. De hát

nem is erről akartam én beszélni, nem a büntetésről, amelyet persze megérdemeltem, hanem arról az előző korszakról, amelyben gyakran közel jött hozzám a boldogság, és amelyet persze hogy a beteljesületlenség jellemezett.

Elmondok egy-két esetet, jelenetet. Saját szórakozásomra felidézek
44 hangulatokat, ahol a szép és jólelkű, de gyöngye idegzetű és szeszélyes Ani már főszereplő volt. Az elejétől. Vagy majdnem:

Anival az újabb itthon életemben tulajdonképpen Violáéknál találkoztam. Viola afféle művészlélek volt, kiváló fotós, akinek technikusként kellett keresnie a kenyerét, a felesége pedig orvos, ugyanabban a kórházban, ahol a férfi a műszereket javította. Próbálom végiggondolni, miért szerettem hozzájuk járni, hiszen volt bennük valami olyan fokú őszintétlenség, amit én nem értettem, fölöslegesnek tartottam. A pacákkal évtizedek óta ismertük egymást, barátságféle is alakult, miért viselkednek előttem mégis úgy, mintha vadidegen lennék. Tudtam, hogy csapnivalóan rossz a házasságuk, állandó feszültség vibrált a levegőben. Városszerte beszéltek, hogy a nő a nagy tekintélyű főnökével, a professzorral csalja az urát, akít talán intellektuálisan is lenézett. Bár annak idején éppen azért ment hozzá feleségül, mert kispolgári mentalitásának imponált a művészviselkedés, hogy kiállításokra mászkálhatott vele, bohém társaságokba, ahová egyébként orvos foglalkozásúak közül talán csak a műgyűjtők mentek. Két gyerekük volt, azok szépen föl nőttek. Viola mindent megpróbált, hogy zűrös idegrendszerével és kudarcokkal teli magánéletével mégis valahogy a felszínen maradjon, ne roppanjon össze. Fölszedték egymást egy fiatal óvónővel, volt tanítványommal, aki ha találkozottunk, hosszan és nyíltan fecsegett erről a kapcsolatról is. Ezt is tudta Viola, mégis úgy tett, mintha hétepcsétes titok őrizné viszonyát ezzel a bőbeszédű csirkével.

Mondom, ez a kaland sem tudta helyrerugdalni az önérzetét, vagy hogy is mondjam. Szegény, szülei elhagyott vidéki házának a padlásán felakasztotta magát. De most még itt vagyunk a szigeten, valami szolgálati lakásfélét sikerült megkaparintaniuk, és a szépen berendezett házban a verandán, melyre ősi nagy fák hajoltak, vacsoráltunk. A férj és feleség úgy társalogtak, hogy az inkább vígjátékba való lenne, de hát senkinek nem volt kedve ezen nevetni. Az ilyen *add ide a sőt drágám, parancsolj édesem*-féle beszélgetéssel mentek az idegeimre, közben azért sok jó és érdekes is volt a témáink között. Művészeti kérdések, pletykák másokról stb.

Megbocsátasz – mondja Viola este kilenc körül, de nemsoká jön az angoltanárnőm és egy pár percre el kell vonuljunk, hogy megbeszéljük a jövő heti különórákat. Meg fogsz lepődni, hogy milyen szép spinkó! Rövidre fogva, megjelent a kis tanárnő, tényleg nem átlagos szépség, ő volt az. Amúgy sok mindent tudtam róla, azt is, hogy férje van, már szült egy kislányt. Mindez ezen a lányosan karcsú, nyúlánk, büszke tartású, de egy kicsit hebehurgya

viselkedésű nőn nem látszott. Nem nagyon hiszek az ilyesmiben, de most meg kell, hogy cáfoljam a meggyőződésemet, egy pillanat alatt elkapott bennünket ugyanaz a szédítő örvény, ami húsz évvel azelőtt.

Néztük egymást, mintha más nem is lett volna a teraszon. Gyorsan elköszönt azután. Pár pillanattig alig tértem magamhoz. Viola rö- 45
högött rajtam, de nem tett megjegyzést, csak bólogatott mintegy saját magának. Teltek múltak a hónapok, és egyszer csak megjelent a tanszéken a már korábban beharangozott új angol lektor. Nelli. Persze. Ahogy mondod. Abnormálisan forró május volt, a hallgatók lenge öltözetekben kis híján strandi ruhákban lődörögtek a folyosón, mint a részeg darazsak. A közeli Duna-partra jártak napozni.

Az egyik koradélután amikor Anelli a közös titkársági szobában tett-vett, én meg a leveleimért, a lerakott dokumentumokért mentem be, beszédbe elegyedtünk és miközben mindenféléről esett szó, javasoltam, hogy sétáljunk le a partra, a víz mellett sokkal kellemesebb, hűvösebb az idő, mint itt, ebben a fülledt épületben. Zavartan tiltakozott, de kifogásai között egyetlen egy sem volt, ami arra utalt volna, hogy nem akar jönni, csak olyasmi, hogy nem tud, vagy nem ér rá, mert várja a férje. Mondtam, hogy akkor holnap. Ebbe beleegyezett és úgy szaladt ki a szobából, mint egy kamaszlány, akit rajtakaptak, hogy beleivott a nagymama likőrijébe. Ellenállhatatlanul vonzó volt, és nincs erre más szó, bájos.

Na, sor került erre a sétára a Duna-partra, izzott a májusi levegő és közöttünk még külön vibrált valami vad elektromos feszültség. Zsebemben volt egy laposüveg, az egyik tanszéki buliról maradt különleges törkölyel. Nem is tudom, mit képzeltem, a nők utálják ezeket a szerintük bűdös pálinkákat, hogy nekem a kedvencem, az más kérdés. Teljesen egyértelmű volt, hogy mind a ketten valami félreeső zugot keresünk, és miután egy bokrok takarta beugróban leültünk a forró, lapos kövekre, megkínáltam szabadkozva, hogy ez ugyan durva ital, de. Kivette a kezemből, rám nézett, meghúzta, én is ittam. Nem emlékszem, hogy mennyit, mind a ketten becsíptünk.

Vadul estünk egymásnak, mint a rutinos szeretők, akik éppen kapcsolatuk csúcán járnak. Csak a helyszín segített bennünket abban, hogy egy ponton megálljunk és ruháinkat kimerülten igazgatva, egyetlen szó nélkül visszavánszorogjuk az egyetem mégis csak hűvösebb épületébe. Mindketten a saját szobánkba mentünk, nem volt már bent senki, mindenki menekült ezen a kánikulai napon valami elviselhetőbb helyre. Bejött ez a szokványás eleven parázs és az asztalomra ült, feszes combjára tettem a kezem, azzal a fajta határozottsággal rakta vissza az asztalra, amelyet nem lehet tessék-lássék női tiltakozásnak tekinteni. Nem szabad – mondta mély torokhangon –,

azért jöttem, hogy megkérjelek, felejtsük ezt el. Nagyon jó volt veled, de ez nem történt meg – és kisetett.

46 Pár nap múlva Violáéknál társaság gyűlt össze, ki tudja milyen alkalmából. Szendvicsek, saláták és italok az aggályos gonddal terített hatalmas asztalon. Fülledt meleg este. Elég vidáman teltek a percek, az órák, és hát kezdetektől fogva ott sugárzott a társaságban a most már nyilvánvalóan mindenki kedvence, a szép fiatal tanárnő. Nem nagyon kellett erőltetni, hogy igyék, kicsit már be volt csípve, amikor bejelentette, hogy hazamegy, mert ennyit engedélyezett a férje, aki vigyázott a kislányukra.

Elég átlátszó módon én még vacakoltam ott egy darabig, azután valamilyen kifogással Anelli után eredtem, valahogy biztos voltam benne, hogy megvár. A sötét szigeten meghallottam a léptei csikorgását a kavicsokon és hamarosan megpillantottam, ahogy az egyik lámpa alatt lépked, lusta, érzéki mozdulatokkal. Egy könnyű dzseki is velem volt, mert úgy indultam, hogy talán későig maradok, s májusban azért éjszaka még elkél a felöltő. Amint utolértem, megfogtam a karját, ő kibontakozott, de a lámpa fényköréből a sötétbe érve felém fordult, és mint akik már rég ki vannak éhezve, egymásnak estünk.

Az eset maradandó emlékét szándékosan nem távolítottam el a dzsekim hátáról. Egy csiga vagy hernyó nyomódott szét a testeink alatt és beívódott a leterített kabát anyagába, meghatározhatatlan eredetű, de elég jól látható folt formájában. A folt megmaradt. Véletlenül emlékszem, hogy mi történt ezzel a kabáttal, vagyis talán nem véletlenül. Egyszer bent hagytam a kocsim hátsó ülésén s mire visszatértem az autóhoz a betört ablakon keresztül kivették, ellopták. Nem találtak zsebeiben semmit, a folt pedig, szegény tolvajnak bizonyára nem jelentett értéket.

Itt ültünk Anelliék lakásában, kislánya a nagyszülőknél, a férje már elköltözött, a válóper folyamatban. Mindenkire hatott már az ital, Tünde a lábamnál ül. Csongor és Ani az erkélyen beszélgetnek, valahogy sikerült rávennie a barátomat, hogy azért ne az összes füstöt a lakásba fújja. Tünde minden bevezetés nélkül váratlanul bejelenti nekem, hogy megcsalta Csongort. És elmondja, hogyan történt. Egy továbbképzésen egy pacák este bejött a hálószobába, ahol három kolleganőjével együtt aludtak. A kolleganői is ott voltak, de a pacákat ez nem zavarta, leült az ágyára és mindenféle idétnel történeteket mesélgetett, közben pimasz merészséggel arrébb tolta a háta mögött a paplanba burkolt női testet. Aztán többször nekem dőlt – idézte fel Tünde –, *véletlenül* rám tenyerelt, nem is tudom. Még akkor éjjel az egyik szobában, ahol csak ez a fiú aludt, lefeküdtünk.

Dermedten hallgattam, vívódtam, hogy most mit kezdjek én ezzel, el kell mondanom a barátomnak az egészet, ez a részeg nő lehet, hogy nem is

tudja, mit beszél, és bizonyára azon a rohadt továbbképzésen valahol már napközben felfedezték egymást, aztán a kurva csak azt várta, hogy a gyerek lépéseket tegyen, az előre elhatározott izgalmakat követte az előre elhatározott közösülés. Így megy ez mindig, megengedem, nem teljesen tudatos ez a nő viselkedés, de valamilyen módon a döntés már az eset előtt jóval megszületik, és korábban annál is, mint ahogy mi, a balfasz vagy rámenős férfiak megtennék a kellő lépéseket. Csongorék bejöttek, Ani figyelmeztette Tündét, hogy most már ne igyon, mert rosszul lesz. Valóban furcsán lóbálta a fejét és dűnnyögött valamit. Mi pacákok kimentünk a konyhába, hogy csináljunk némi ennivalót.

Mire visszatértünk, Tünde a nyitott ablakban ült, három emelet magasan a sötét éjszakai utca fölött. Néha letről is fiatalok nevetgélése hallatszott, máskor részeg ordibálás, egy kutya vinnyogása, aztán az egész éjjel járó vágy villamosának csikorgó hangja, ahogy tovahalad a kanyargó sínen, a Duna felé. Csongor odahúzott egy fotelt és megfogta Tünde lábát, láthatólag keményen, elhatározva, hogy megtartja, nehogy kiessen. Ismerte már, ha fölszólította volna, hogy azonnal szálljon le az ablakból, azért is marad, esetleg még veszélyesebb pozitúrában helyezkedik el. Ezeket a mókákat persze játékból, nevetgélve csinálta, de most volt valami vészjósló a viselkedésében, és különösen a hangjában, amely tompán és részegen kopogott, amit mondott, az számomra különösen nyomasztó volt. Azt bizonygatta Csongornak, hogy csak őt szereti, sosem lenne képes máshoz egy ujjal is hozzáérni és, hogy ha valaki közeledne hozzá, azt ő tökön rúgná, kikaparná a szemét. Csongor mosolyogva nyugtatgatta, hogy jól van, ne hergelve föl magát, elhiszi, tudja. Mint ahogy én meg azt tudtam, hogy ez a nő most átkozottul hazudik, vagy talán nem is, hiszen más az, ami megtörtént és amiről nekem beszámolt, és más az, hogy most *úgy érzi*, hogy ő erre képtelen lenne, ismét? vagy egyáltalán? Idáig jutottam a gondolataimmal, mikor a nő megbillent. Csongor alig tudta megtartani a lábánál fogva, én is odavetődtem, és a karjába kapaszkodva rángattam vissza a szoba felé, és határozottan éreztem, hogy le akar ugrani. Rúgkapált, a fejét az ablakfélfába csapkodta, sikoltott, hogy hagyjatok, majd egyre halkabban ismételtette, egész a dűnnyögésig. De ekkor már behúztuk, a szoba padlójára fektettük.

Ani fogta a fejét és Csongor egy pohár hideg vizet öntött az arcába. Aztán, persze lefeküdtünk, sejtettem, hogy ez az eset újabb koporsószeg Anival folytatott kapcsolatunkba, tudtam, hogy valami különös női logikával, engem tart bűnösnek mindazért, ami itt lejátszódott, haragszik rám, hogy ilyen barátaim vannak, mert nekem az ilyen nők tetszenek, mint Tünde, látta, mikor a lábamnál duruzsolt valamit és így tovább. Félálomban még eszembe

jutott az a roppant kínos másfelől fájdalmas beszélgetés, ami Ani férje és köztem esett a Római parton.

Mr O: Ez kész novella! A férj meglátta Zsült az utcán, lefékezett mel-
48 lette és meglehetősen fenyegetően, bár udvariasan megkérte, hogy szálljon be. Aztán egy szó nélkül vezetett egy darabig, a Római-partnál jártak, amikor azt mondta, hogy te olyan alkat vagy, Zsül, hogy még akárkid lehet, de nekem nem lesz más, csak ő. Aztán még beszéltek általánosságokról, néha fenyegetés volt a szavaiban, egészen odáig, hogy kiszállnak és összeverekednek. Aztán ez a meglehetősen erős alkatú, sasorrú, dülledt szemű és agresszív, de mint kiderült, sérülékeny férfi javasolta Zsülnek, hogy üljenek be valahová, mert beszélni akar vele. Nagyon kínos volt a helyzet, elhárítani gyávaságnak tűnhetett volna. Végül nem mentek be sehová, hanem letelepedtek egy stég szélére, mint két jó barát, két nyaraló, levették a trikójukat, sportcipőjüket, és a vízbe lógatták a lábukat. A férj egyszer csak elkezdett beszélni, folyamatosan, mint aki hosszú történetet fog elmondani, nézett maga elé, mintegy tudomásul se véve, hogy a másik is ott van:

Ha egy családban baj van, a gyerek könnyen megsérül. Rejtélyes dolgok ezek, talán igaz, amit a pszichológusok mondanak, hogy betegségbe menekül. Az én magyarázatom egyszerűbb: a szülők el vannak foglalva saját szenvedéseikkel, küzdelmeket vívnak önmagukkal és a másikkal. Alig marad energiájuk a kicsire, nem figyelnek rá. Nem gonoszság ez persze, nem rosszaság, de bűn. Miért mondom ezt el? Mert ideges kapkodásomban nem vettem észre, hogy a kislányunk a résbe dugja a kezét és rácsaptam a kocsiajtót, annyira, hogy az be is csukódott. Az egyik ujjja nagyon csúnyán megsérült, rohantam vele az orvoshoz, mint az őrült. A sebészen egy ismerős pacák, de egy vadbarom amúgy, ellátta. Edina megnyugodott valamelyest, hazamentünk, próbáltam a kedvébe járni, ölbe vettem. Ő a jó kezével rajzolt nekem egy lesütött szempillájú, copfos kislányt.

Közöltem Ágival, amikor hazajött és mindennek elmondott, hogy nem törődök a gyerekekkel stb., hogy most elmegyek vele egy hétre nyaralni. Azt mondta, nem vihetem el ezzel a sebes ujjával, vitatkoztunk ezen egy darabig, végül abban maradtunk, hogy megbeszélem az orvossal és aszerint teszek. Ezt nem részletezem tovább, az a hét furcsán alakult. A barátaimmal voltunk, az egyik feleségével, gyerekekkel. Edinának néha fáj a sérülése, de egyébként nagyon jól érezte magát. Nem győztem gumiujjat húzni a bekötözött, bibis ujjacskájára, mert mindenféle sárba, koszba boldogan belemászott. Én is kezdtem elfelejteni a bajainkat a feleségemmel, a feszültségeinket és azt, hogy van valakije. Akkor még nem volt ez ennyire konkrét.

(Ekkor Zsülre pillantott, majd visszasüppedt önmagába és folytatta:)

A harmadik napon elkezdett szakadni az eső, egészen a vízparton voltunk, egy magaslaton. Tanakodtunk, hogy hazamenjünk-e, végül a többség úgy döntött, hogy az eső majd eláll és akkor egymást tologatva a csúszós latyakban, majdcsak kivergődnek az autók. De az eső csak esett. 49
A második nap is, akkor abban reménykedtünk, hogy majd a harmadikon eláll. Így telt el végül is az egy hét, és ebből három napig szünet nélkül szakadt. Mindenünk vizes volt, az utolsó tartalék száraz rongyainkba felöltöttünk, az autókból kikerülő ülészuhatokkal szárítottuk a gyerekeket. A sátrak többnyire bírták a strapát, itt-ott csorgott csak be a víz, nem volt olyan vészes. Hála istennek, a gyerekek, akik néha összegyűltek a legszárazabb sátorba és ott randalíroztak, jól érezték magukat. Mi, fölnőttek a félelmünket megjátszott hetykeséggel piálásba fojtottuk, néha leültünk kártyázni, marhaságokról beszélgettünk. A hatodik napon nyilvánvaló volt, hogy ez az utolsó pillanatunk arra, hogy egyáltalán ki tudjunk vergődni az ártérről, a térdig érő sáron keresztül föl a töltésre, aztán az azon túli műútra. Csökkent, csillapodott a vihar, már csak a fák leveleiről lehulló cseppeket verte a szél az arcunkra, a sátrakra, a holmijainkra, amiket gyorsan, dühödten próbáltunk összecsomagolni. Voltak persze itt is derűs percek, ahol ennyi infantilis ember gyűlik össze, és ilyen kevés a nő, aki hisztériázna, tűrhetően megoldódnak a dolgok. A gyerekek ritkán szontyolodtak el.

Nos, mindenki tudta, hogy izgalmas utunk lesz kifelé a sártengerből, a fák között. Egy viszonylag szűk helyen először Sonki haverom indult a terepjárójával, az út közepén elakadt. Nem részletezem, mind beragadtunk, kivéve az öcsémet, aki a Daciájával ki tudott kecmeregni úgy, hogy ő vezetett és mi többiek, három férfi, toltuk, húztuk, nyúztuk, rángattuk, fölemeltük – ő már kint volt a töltésen. Mindenféle trükkökkel tehermentesíteni próbáltuk a többi kocsit, kipakoltunk, beraktuk a Daciába a holmit, hogy ha megint jön az eső, ne ázzon tovább. A gyerekek kint tocsogtak a térdig érő sárban és visítogtak örömiükben. Edina kezén bevérzett a seb, elmozdult a kötés, ezt sürgősen kicseréltem, tűrhetően gyógyult a roncsolás szerencséire, úgy látszott a körme megmarad. Fönt rőzsét gyűjtöttünk, a kerekek alá halmoztuk, és miután a terepjárót nagy kinnal kitoltuk részben a Dacia nyomában, ahol már találtak a kerekek az elkapart sárban szilárdabb talajt, csörlővel kezdtük kivonszolni a többi kocsit is. Kimásztunk, föllélegeztünk és indultunk hazafelé.

Ezt az egészet azért mondom el Zsül, hogy megértsd a lelkiállapotomat. Ez a hét az életveszélyes rodeózással, a küzdelemmel az özönvízzel, az átázott gatyákkal, az ételkészítéssel – kimosta az agyam. A nomád élet legkeményebb változatát próbáltuk ki, de ismétlem, nem voltak nők akik

sopánkodtak, nyavalyogtak volna. Az az egy örömmel vett részt a küzdelmekben is. A gyerekekről mit mondjak? Élvezték.

50 Így értem a házunk elé, ezekkel az érzésekkel, és ami a legfontosabb, elfelejtettem, hogy hadilábon állunk Ágival. Egyébként már többször, más esetekben is egy-kettőre túltettem magam a veszekedéseinken és azt hiszem, ez így is marad. Sosem fogom elengedni, inkább megölöm azt, aki megakadályozza, hogy velem lehessen. Kiszálltunk az autóból, a gyerek boldogan szaladt a kapu felé, előre készült arra, hogy az anyjának elmeséli, milyen szenzációs dolgok történtek. Rég elfelejtette a kis drága, hogy az ujjja bibis. Én kezdtem pakolni kifelé az autóból azt, amit egy fordulóra fel tudok cipelni. Vállamra akasztottam az egyik hátizsákot, egy óriási katonai málhát a hátamra, és valami megmagyarázhatatlan öröm járt át, hogy a bajon túl vagyunk, a Tisza-partot megúsztuk, hazajöttem.

Fölnéztem ablakunkra, a függöny el volt húzva, Ági ott állt, boldogan mosolygott rám, valami olyan gyöngédséggel, amit már kezdtem elfelejteni. Ha nem lettem volna telerakva poggyással, talán rohantam volna föl hozzá, de így csak bámultam rá, azután elkezdtem gyanakodni, hogy valami furcsa van ebben az egész jelenetben. Nem rögtön értettem meg, hogy mi. Hát az hogy, nem rám nézett. Hanem mögém, az utca másik oldalára, ahol a busz-megállóban ott álltál te. Ezt a pillanatot sosem fogom elfelejteni, se neki, se neked.

(Viktor Zsülre nézett, az lehajtotta a fejét. Tudta, hogy végső soron semmiben nem hibás, egy örökké inogó, rossz házasságból kikíváncozó nőnek adott lehetőséget, hogy hiányait, bosszúját, keserűségét, mint rongyos kabátot, rápakolja egy fogasra. De mégis ingerültséggel vegyes kétségbeesés lett úrrá rajta, mert a férj érzését nagyon jól ismerte maga is, legfőljebb nem ilyen drámai, színpadias jelenettel körítve.)

Zsül: Később Ani és ez a férj, akit bár megértettem, utáltam az első pillanattól kezdve, újra összejöttek, megint szakítottak, ismét kibékültek, így fogják ledarálni az életüket, míg valamelyik meg nem hal. Valamiért nem tudják elereszteni egymást és megint valami másért nem tudnak teljesen megbékélni sem. És ott a gyerek.

Hosszú ideig nem láttam Anellit, bár sok mindent hallottam róla. Utóbb bebizonyosodott, hogy ő is tud énrólam ezt-azt, még intimitásokat is, amelyeket közelebbi ismerőseim sem. Aztán egy véletlen találkozás után randevúztunk a Gyöngyben, ebben a meredek szerpentin megközelíthető erdei vendéglőben. Valamely nagy cég pártfogolja vagy pártfogolta az éttermet, és a hozzá tartozó kis szállót. Máshogy el se lenne képzelhető, hogy az isten háta mögött, ilyen luxusszínvonalú üzletet lehessen fenntartani. A luxus, lehet, hogy itt rossz szó. A helyet az a fajta nagyúrtság jellemezte, amelyet

csak igényes hozzáértők vesznek észre, mert felületes pillantásra minden olyan egyszerűnek, természetesnek, kézen fekvőnek tűnik. Az erdészlak stílusú épület remekül illett a környezetbe, az étterem kerti része maga volt a puritán nagyszerűség. Néhány asztal állt a ház közelében, de már az erdei tisztáson, amely annyiban különbözött valóban naturális társaitól, hogy a talaj vízszintes volt, mint egy biliárdasztal, a fű tökéletesen, egyenletesen telepítve, nevelve és nyírva. Rafináltan rejtett fények tették sejtelmessé a látványt, kivéve természetesen az asztalunkat, amely jól meg volt világítva, látta az ember, mit eszik, mit tesz a szájába.

51

Valahonnan diszkrét, klasszikus zene szólt, a pincér megkérdezte, hogy zavar-e bennünket és megfelel-e a hangerő. Nagyon jól éreztük magunkat. Kiszakadtam mindabból, ami maszatos, torz, fárasztó, unalmas. Nem kellett igyekeznem és erőlködnöm, nem kellett semmit sem bebizonyítanom senkinek, magamnak sem. Ha nem itt kötöttünk volna ki, hanem valamelyik piros kockás abroszos kiskocsmában, az is épp így megfelelt volna Anellinek, épp ilyen olvadtan pillantott volna rám a Martini néhány kortya után. Különleges szerencsénkre a vacsoravendégek elszállingóztak, sötét volt már az erdő, sötét a tisztás fölött az ég, nem tudom, mikor, abbamaradt a zene, egyetlen hang kísérte halk beszédünket, a víz egyenletes neszezése, ahogy a pázsitra permetezett.

Mintha ketten lettünk volna a világon, mintha eltűnt volna minden körülöttünk, csak az asztalunk, a poharunk, a citromkarika, a jégkocka, a finoman surrogó víz, a nyári meleg éjszaka és az a meghittség, ami beburkolt bennünket, kettőnket. Az erdő felé fordítottam a székeinket, megfogtuk egymás kezét, és így beszéltünk bele az éjszakába, szinte magunknak, de közben egymásnak, sok mindenről a húsz év előttről is. Ilyesmi csak akkor sikerül, ha két ember semmit nem akar a világtól, nem rohannak sehová, és átmenetileg úgy érzik, nem is tartoznak máshová, csak ebbe az erdőbe, ehhez a tisztáshoz, ehhez az asztalhoz.

Azután ez is véget ért, a csendes meghittség alatt a régi szenvedélyek vártak ugrásra készen. Ahogy kanyarogtunk hazafelé, egy helyen megálltam és ami történt, az is inkább álomszerű, nem kíván minősítést, nem is emlékszem pontosan, hogy fejeződött be ez a hosszúra nyúlt, hajnalba hajló éjszaka. Bizonyára megint megígértette velem, hogy nem fogom keresni, bizonyára tudomásul vettem a kívánságát, és talán bevallottam, hogy megvan nekem is a magam magánélete.

Három nap múlva utánam jött Zebegénybe, voltunk már itt együtt régebben. A művészeti szabadiskola nekünk meghívott előadóknak paradicsomi hely volt. Az egy vagy két előadás fejében napokig lakhattunk az egykori Szőnyi-birtok valamelyik fák közt megbújó kisházában. (A nagyszerű Szőnyi

Zsuzsa is meghalt már, felejthetetlen estéket töltöttem a Triznya-kocsmában, nála, Rómában.)

52 A tehetséges és kevésbé tehetséges növendékek a művészek és a fiatalság felszabadultságával jöttek-mentek, csókolóztak, festettek megszállottan éjfélig, vagy formáztak, vagy ott guggoltak a kemence mellett és várták, hogy kikerüljön a raku, melynek bonyolultan egyszerű ősi technikáját Ashertől tanulták. Nekem is van egy ilyen porcelánom, lehetne ezer éves is, de hát csak pár évtizedes. Kedves darabom.

Este a szabadtéri filmvetítéssel egybekötött előadás után a hosszú asztalok mellett helyezkedtek el azok, akiknek nem akaródzott még lefekvéshez, alváshoz készülniük. Itt ültem barátaimmal, Anival. Körülöttünk, mikor kihunytak a fények és már csak a cigaretták parazsa világított, föl-föltünedeztek s kialudtak a bokrok alján, a fűben a szentjánosbogarak. Egy szomszédos asztalnál még majdnem gyerekkorú növendékek ücsörögtek, egyetlen sercegő, házi készítésű, vastag viaszgyertya világította meg profiljukat, hajukat. Velem majdnem szemben egy különlegesen szép kislány ült, és rám bámult, mintegy szuggerált. Annyira, hogy a többiek is észrevették. Magamban arra gondoltam, hogy olyan a szeme a gyertyafény lobogásában, mint a szentjánosbogarak. Mikor elhajlik a fény egy lehelettől, akkor kialszik az ő szemének a világítása is. Csak sejtettem a nézését. Azután ez a költői, idilli hangulat és érzés elszállt.

Azt hihettem nem is volt több képzelődésnél, de egy idő múlva, mikor már nem néztem a gyerekek felé, hanem magunk közt vitatkoztunk ott valamin dühödten, a hátam mögül a székem mellé lépett valaki. Mielőtt fölpilanthattam volna, az orrom elé, az italom mellé koppant egy kis ököl, kinyílt, szentjánosbogarakat tett elé, amelyek még egy pillanatig világítottak, aztán már csak azok voltak, amik, elég csúnya kis hernyók. Fölnéztem, a széplány volt az, szemből, mosolygott és elszaladt. A társaság egy-kettőre napirendre tért a történetek fölött, *dilis művészpalánták* – vagy valami ilyen megjegyzéssel. Találkoztam később ezzel a lánnyal, egy ismert író gyermeke, profi művész lett belőle. Szerettem volna megkérdeni, hogyan találta ki, hogy a szentjánosbogarakra gondolok, amikor a szemét látom, és miért hozta oda nekem a rovarokat. Szerencsére nem tettem. Nyilvánvaló, hogy hosszú évek után, de talán már öt perc múlva sem emlékezett erre az egészre. Ha mégis, az csoda lenne, és a csodákra úgyszincs megfelelő magyarázat.

Anellivel gyötrődő éjszakánk volt, beszélgetés, vita, részemről próbálkozás, részéről elutasítás. Ne, minek, miért, nem ezért jöttem... Végül, már hajnal felé, mikor feljött a nap, álomba zuhantunk. Egy-két óra zaklatott alvás után megreggelizvén, elkísértem a komphoz, amellyel hazaindult. Jóval a komp indulása előtt kért, hogy menjek el, ne várjam meg, míg beszáll, hagyjam őt egyedül, elég volt, visszatér a férjéhez.

Egyszer találkoztunk még futólag, évek múlva. Ment előttem Szentendre egyik meredek síkatorában, magas sarkú cipőben, alig térdig érő szűk szoknyában, mely a lépéseit csak azért tette lehetővé, mert föl volt sliccelve, amúgy tökéletes feszességgel követte combja, feneke vonalát. Csípőjét kicsiny rőt rókabunda fedte, fején fekete férfikalap és egy férfiesernyőt lóbált az egyik kezében, a másikban pedig egy táskát. Érett nő, jópofán, egyszersmind elegánsan fölöltözve. Divatlapban ilyen tökéletes összeállítást nem lehet látni, talán francia filmekben, régen, valamikor. Uto-
lértem, elkísértem egy darabon, beszélgettünk a gyerekéről, az én sorsom nem boldog alakulásáról. Félórában olyan mélyen és olyan őszintén, ami valamelyest talán kárpótolt azoknak az éveknek a hallgatásáért, amikor barátaim távoztával nem volt már kinek mondanom egyszerű, igaz, megfontolatlan mondatokat.

53

Új Forrás 2016/6 – Doboss Gyula: Zsill és a matrőzbicska

*Részlet a megjelenés előtt álló *A Merza-unoka* című regényből

